

POTREBNE SO STANOVANJSKE SKUPNOSTI

Ob analizi problema družbene prehrane v Leskovcu so prišli ljudski odbori in sindikalne organizacije do sklepa, da je potrebno organizirati delavske restavracije v podjetjih. Doslej so vsa večja leskovska podjetja dobila svoje restavracije, v katerih se hrani veliko delavcev. V podjetju »Leteks« kupuje na primer 80 odstotkov delavcev topli obrok, v podjetju »ZeLe Veljkovič« pa tretjina delavcev.

Hrana v restavracijah podjetij je raznovrstna, kvalitetna, obilna in cenena. Za vsak obrok kuhajo po dve topli jedi. Zagotovljeni so mlečni in suhomesnati izdelki po ugodnih cenah. Obrok jedi z mesom stane 35 din, brez mesa 25, liter kuhanega mleka 40 din itd. Abonenti dobivajo hrano po še nižjih cenah. Tako staneta v restavraciji gradbenega podjetja »Rad« dva dnevna obroka 2700 din na mesec, a v podjetjih »ZeLe Veljkovič« »Leteks« in »Kosta Stamenkovič« stanejo vsi trije obroki 4100 din. V ceno hrane v teh restavracijah je vračunana samo vrednost živil. Drugi stroški, kakor so stroški za kurivo, razsvetljavo, vodo, amortizacija itd., gredo v breme materialnih stroškov gospodarske organizacije. Skladiščenje in izdajanje živil, nakupe, knjiženje in podobne posle opravljajo uslužbenci podjetja poleg svojega rednega dela brez honorarja.

Občinski ljudski odbor je dovolil delavskim restavracijam, da prodajajo pivo in tobak. Restavracije so zaprtega tipa in so zato oproščene prometnega davka. Dve kmetijski posesti s 600 ha v neposredni bližini Leskovca zalagata restavracije z vrtninami po dostopnih cenah. Podjetja

so za restavracije kupila hladilne naprave, ki omogočajo večje nakupe mesa, mlečnih in suhomesnatih izdelkov izven Leskovca po znatno nižjih cenah, kakor so v nadrobni prodaji. Delavske restavracije sodelujejo pri nakupovanju živil in organizirajo največkrat skupni prevoz blaga za vse restavracije.

Na eni izmed prihodnjih sej bo občinski ljudski odbor ponovno razpravljal o problemih družbene prehrane, o sedanjem stanju v delavskih restavracijah in sklenil ukrepe za izboljšanje preskrbe mesta z živilom.

Prehranjevanje delavcev in uslužbencev v večjih podjetjih v Leskovcu je dobro organizirano. Potrebno pa je še organizirati družbeno prehrano delavcev, ki so zaposleni v majhnih podjetjih. Tu se najbolj občuti, da še vedno ni stanovanjskih skupnosti, ki bi reševale te in podobne probleme. Podjetja so pripravljena pomagati k razvoju dejavnosti stanovanjskih skupnosti. Tako je tovarna »Kosta Stamenkovič« kupila stroje za pranje perila, tri tekstilne tovarne pa zbirajo sredstva za zgraditev dnevnega zavetišča, ki bi lahko sprejelo 150 otrok. Te posle bi morale prevzeti od podjetij čim prej stanovanjske skupnosti in bi bilo pri tem treba angažirati tudi trgovinske, obrtne in razne servisne službe. Leskovac je precej velik industrijski kraj, tako da so dani objektivni pogoji za razvoj zelo obsežnih in pomembnih poslov v okvirih stanovanjskih skupnosti. To posebno zaradi strukture delovne sile, ker je znano, da so v tekstilni industriji zaposlene številne ženske in je zato nujno treba pospeševati službe za tehnične in drage usluge gospodinjstvom. M. D.

Medsebojno sodelovanje okrajev in občin

Lani približno ob istem času je bil v Kumrovcu zanimiv sestanek. Zbrali so se predsedniki okrajnih ljudskih odborov Celje, Trbovlje in Krapina in predsedniki sosednjih občinskih ljudskih odborov. To je bil začetek koristnega sodelovanja med sosednimi okraji dveh republik. Zato je škoda, da okraji te prakse niso nadaljevali. Res je, da sodelovanje še obstaja, vendar predvsem med sosednimi občinami.

Pobuda za sodelovanje med okraji, ki je postalo po uvedbi komunalnega sistema nujno, ni ostala brez koristnih posledic. Nadaljevala se je in razširila tudi na druge okraje kakor na Varaždin in Čakovec. Začelo se je s sestanki predsednikov okrajnih odborov. To pa je bilo preveč ozko in so zato prešli k organiziranju širših posvetovanj o skupnih problemih. V začetku so ta posvetovanja organizirali okraji Varaždin, Čakovac, Ptuj in Murska Sobota, kasneje pa so se jim pridružili še okraji Krapina in Koprivnica, občasno pa tudi Križevci in Bjelovar.

Posebno uspešen je bil poskus okrajev: Varaždin, Bjelovar, Koprivnica in Križevci, da bi skupno uskladjili cene električne energije na svojem področju. Konkreten dokaz uspešnega sodelovanja je tudi ustanovitev skupne gozdarske šole za okraje Čakovec, Varaždin, Koprivnica in Krapina. Okraji bodo tako lažje plačevali stroške, kakor če bi vsak zase ustanavljal tako gozdarsko šolo. V Varaždinu so mnenja, da bi morali pokreniti podobne ukrepe tudi za vzdrževanje nekaterih zdravstvenih ustanov, ki imajo širši regionalni pomen, a jih sedaj vzdržujejo občine, v katerih so. Značilen je primer varaždinske bolnišnice in porodnišnice. Okoliški okraji se poslužujejo te bolnišnice in soglašajo, da prevzamejo del stroškov za njeno vzdrževanje, toda za to še vedno ni zakonskih možnosti.

Sedaj pripravljajo skupni sestanek predsednikov mestnih občin zaradi proučevanja preskrbe, stanovanjske gradnje in drugih skupnih komunalnih problemov. Pripravlja se tudi razpravljanje o nekaterih vprašanjih s področja kmetijstva in odkupa kmetijskih pridelkov. To bo posebno pomembno glede na izdelavo perspektivnih planov za pospeševanje napredka kmetijstva, ki jih včasih ni mogoče omejiti na področje teritorialnih emot.

*

Te oblike sodelovanja med okraji in občinami so nedvomno pozitivna izkušnja, ki jo je mogoče koristno izvajati tudi na drugih področjih. Praktične naloge, ki jih imajo ljudski odbori v zvezi z izdelavo perspektivnih planov, posebno regionalnih perspektivnih planov, pa danes nudijo možnost, da bi dobilo to sodelovanje še eno izredno pomembno obliko. Pri izdelavi okrajnih planov je sodelovanje občin nezbežno, a pripravljane perspektivnih planov za posamezna ekonomsko kompaktna področja več okrajev omogoča, da se ti okraji skupno angažirajo. Korist je dvojna: regionalni plani bodo boljše sestavljeni ob aktivnem sodelovanju zainteresiranih okrajev, medsebojni odnosi sodobnih okrajev pa bodo dobili novo, zelo pomembno obliko sodelovanja.

KOMUNE V STEVILKAH

PROMET V MESTIH

STEVILO PREBIVALCEV NA 1 PROSTOR V VOZILIH MESTNEGA PROMETA
Mesta z nad 70.000 prebivalci

V naši državi ima 18 mest svoj mestni promet. Tu podajamo podatke o stanju prometa v 10 mestih, ki imajo več kakor 70.000 prebivalcev.

Iz grafikona je razvidno, da odpade na vsako prevozno mesto v vozilih mestnega prometa Reke 22 prebivalcev. Približno enak položaj je značilen za naše republiške centre: Beograd (25), Ljubljana (26), Zagreb (27) in Sarajevo (30), medtem ko imajo druga mesta znatno manj javnih prometnih vozil.

Glede števila voženj, ki so odpadle na enega prebivalca v letu 1956, je na prvem mestu Zagreb (363), nato sledita Beograd (344) in Sarajevo (238). Mestni promet na Reki, ki je obremenjen z 22 prebivalci na eno prevozno mesto, ima znatno manj voženj za prebivalca in leto (180).

* Reka (22), Polj (23), Beograd (25), Ljubljana (26), Zagreb (27), Dubrovnik (28), Subotica (29), Sarajevo (30), Mostar (39), Novi Sad (39), Oslje (40), Niš (44), Skopje (52), Tuzla (56), Karlovac (109), Maribor (165), Split (201) in Banja Luka (317). — V oklepajih je pripisano število prebivalcev na eno mesto v vozilih posameznih mest.